Przesyłka opłacona ryczałtem

Nr 4 — Пятніца, 26-га Лютага 1926 г. м. Вільня — Год I

БЕЛАРУСКАЕ СЛОВА

Выходзіць раз у тыдзень — Цана нумару 20 грош.

Нацыянальнае адраджэньне.—Тэрыторыяльная і культурна-нацыянальная аутаномія.—Зямля сялянам на падставе уласнасьці. — Шырокі дэмократызм. — Барацьба з комунізмам. — Нацыянальная царква. — Краёвая згода. — Далучэньне Усходняй Беларусі да Заходняй.

Падпісная цана на 1 месяц 1 зл.
" " 3 " 2 зл. 50 гр.
Заграніцу ўдвая даражэй.

Адрэс Рэдакцыі і Адміністрацыі: Wilno; ul. Niemiecka 1 Hotel „Sokołowski“ pokój Nr 23. Рэдакцыя адчынена ад 12 — 2 гадз. штодня апрача сьвятаў.

Цана абвестак: перад тэкстам—20 гр сярод тэксту — 25 гр. і на апошняй стр.—15 гр. за радок.

ЦЭНТРАВІКІ і „КРЭСОУЦЫ“.

Вакол польскага зьезду ў Горадні паднялася цэлая бура ў польскай прэсе розных кірункаў. Нам беларусам надта важна разабрацца ў гэтых водгуках на зьезд польскай прэсы і зрабіць з гэтага свае канкрэтныя вывады. Перад усім гэта дасьць нам магчымасьць разабрацца у тым, якія польскія групы падзяляюць нашую ідэю — польска-беларускай згоды, а якія хочуць быць і далей нашымі няпрошанымі апякунамі „культуртрэгерамі“. Гаворачы коратка: будзем ведаць хто хоча быць *прыяцелем* беларускага народу, а хто на гвалт хоча застацца яго *„панам“*.

Што прэса эндэцкіх групіровак вельмі вoража спаткала шчыра-дэмократычныя прапазыцыі польскай „крэсовай“ дэмократыі на зьездзе — гэта ня дзіва. Дзякуем яшчэ раз ім за шчырасьць, бо мы ўжо ня ў першы раз чуем з боку эндэцыі, што нават самага беларускага народу няма, а ёсьць нейкія—„тутэйшыя“. Да ўсяго гэтага мы ўжо даўно прызвычаіліся. Белай варонай сярод правых групаў была і ёсьць віленская газэта „Słowo“.

Трэба зазначыць, што гэтая газэта ня гледзячы на сваю адкрыта монархічную праграму, у пытаньнях крэсовых займае пазыцыю зусім асобную і часта-густа многа больш дэмократычную, чым некаторыя *патэнтаваныя дэмократычныя* групы.

Гэтак, група „Пяста“ яшчэ нядаўна рабіла спробы пачаць шырокую акцыю на крэсах. Праўда, першыя спробы былі надта няўдалыя, бо, напрыклад, на Наваградчыне былі да пушчаны розныя цёмныя асобы, якія папсавалі пачатую „Пястам“ працу. А яшчэ больш пашкодзіла „Пясту“ актыўнае і бязумоўнае папіраньне ім акцыі *новага цывільнага асадніцтва*.

Церпячы, volens nolens, асадніцтва вайсковае, як спадак вайны, *беларускае сялянства, якое само душыцца безязямлі*—ня можа згадзіцца на новыя „асады“, *на новую калёнізацыю сваіх земляў у спакойных*, пакаёвых часах. На жаль прадстаўнікі гэтай партыі на зьездзе ў Горадні выказалі, што і пасьля няўдачы у Наваградчыне, яны і далей не разумеюць як фактычных патрэбаў Крэсаў, так і настрояў крэсавага грамадзянства.

Гэткія—жа самыя нэгатыўныя адносіны да спробы ўтварэньня агульна-крэсовага аб'еднаньня яскрава выявіла „Echo Warszawskie“—поўафіпыёз „Пяста“.

Другая патэнтавана-дэмократычная партыя—партыя польскіх соцыялістаў, у сваім органе „Robotnik“ гэтак сама выступае проці зьезду ў Горадні. Пры гэтым „пэпэсы“ зусім ня пробуюць выступаць проці зьезду з боку ідэалёгічнага,—бо што могуць сказаць проці *ідэі братэрства* польска-беларускага соцыялісты—а толькі робяць нападкі пэрсональныя, даючы назвы „недабіткі“, „палітычныя банкроты“ і т. д. па адрэсе галоўным чынам, віленскіх дэмократаў. Аднакжа калі прыпомніць, што *польскія* соцыялісты пры сваіх спробах здабыцьця прадвыбарных тэрэнаў на Палесьсі ў той жа Наваградчыне, ужываюць *расейскую* мову для сваей *польскай* газэты і для сваіх *польскіх* брашурак, якія яны разпаўсюджваюць сярод *беларускага* сялянства, дык дзівіцца іхняй апазыцыі проці ідэі горадзенскага зьезду ня прыдзецца.

Нам здаецца, што была-бы зусім, правідлова акрэсьліць тую барацьбу якая паднялася каля горадзенскага зьезду—*барацьбой* паміж групамі польскімі—цэнтравымі і крэсовымі *за патэнты на апеку над крэсамі*. З аднаго боку цэнтровыя групы, якія нічога супольнага з „крэсамі“ ня маюць, „крэсаў“ не любяць (Рыскі трактат!) і не разумеюць, а праз усе годы сваіх „экспэрымэнтаў“ над „Крэсамі“ нарабілі столькі бальшавікоў, сколькі не магла зрабіць уся спрытная агітацыя, 3-га інтэрнацыяналу. З другога боку—групы „крэсовыя“, на „Крэсах“ вырасшыя, з зямлёю і насяленьнем Крэсаў фізычна зьвязаныя і нарэшце, як паказаў прыклад зьезду ў Горадні, пачаўшыя разумець неабходныя патрэбы гэтых „Крэсаў“.

Дык прэтэнзыі цэнтравых групаў на далейшы „патэнт“ кіраваньня нашымі „Крэсамі“ з Варшавы, Кракава ці Пазнані, зусім неабаснаваныя і дзіўныя, асабліва пасьля ўсяго таго, што робіцца на „Крэсах“. Безумоўна, павінна быць агульная гармонія ў упраўленьні ўсімі „дзяльніцамі“ Дзяржавы, але пад напорам неабходных варункаў і *мейсцовых асаблівасьцяў „Крэсаў“*, да працы гаспадарча-эканамічнай і палітычна-грамадзкай павінна быць пацягнута перадусім грамадзянства мейсцовае, як польскае так і беларускае.

Толькі супольныя высілкі мейсцовага, дзяржаўна мысьлячага, грамадзянства знойдуць справядлівы modus vivendi для ўсіх грамадзян „Крэсаў“.

Толькі гэткім спосабам, *які ёсьць адзіны*, будзе наладжана нармальнае жыцьцё на Крэсах, толькі тады прападзе заўсёдная нябясьпека для Дзяржавы ўтраты Крэсаў.

Палітычны агляд.

Заява Нямеччыны аб уваходзе ў Лігу Народаў выклікала цэлую буру ў эўрапэйскай прэсе. Справа ў тым, што таксама як і Нямеччына хочуць увайсьці ў Раду Лігі і іншыя дзяржавы, як Польшча, Гішпанія і Бразілія. З прычыны гэтага ўсе дзяржавы падзяліліся на два лагеры: адзін падтрымоўвае толькі кандыдатуру Нямеччыны, другі — кандыдатуру таксама і іншых дзяржаваў. На чале першага лагера стаіць Нямеччына і Англія, а на чале другога — Францыя Польшча, Гішпанія і Бразілія. I гэта газэтная і дыпляматычная перастрэлка закончыцца толькі 8 сакавіка, пасьля надзвычайнага сходу Лігі Народаў.

Перш чымсь разглядаць прычыны гэтай дыпляматычнай і газэтнай кампаніі трэба больш падрабязна высьніць арганізацыю Лігі Народаў.

Галоўнымі органамі Лігі Народаў ёсьць: 1) Рада Лігі, якая складаецца з заўсёдных і часовых сябраў, 2) Агульны сход, сябрамі якога зьяўляюцца прадстаўнікі ўсіх дзяржаваў, якія ўваходзяць у склад Лігі Народаў і 3) Гэнэральны Сэкрэтарыят. Гэнэральны Сэкрэтарыят ёсьць якбы ўправа Лігі, якая працуе безупынна. Ен ня толькі выращае ўсе бягучыя справы, але таксама займаецца апрацоўкай усялякіх праэктаў.

Рада Лігі Народаў складаецца з заўсёдных сябраў і часовых, якія зьменяюцца пэрыядычна. Спачатку статут Лігі прадбачыў 5 заўсёдных сябраў Рады, прадстаўляўшых 5 саюзных вялікіх дзяржаваў: Злучаныя Штаты, Англію, Францыю Японію і Італію Але дзеля таго, што Злучаныя Штаты былі нездаволены тэй формай у якую аканчальна выліўся як вэрсальскі трактат, гэтак сама й Ліга Народаў, дык амэрыканскі Сэнат не ратыфіцыраваў ні трактата, ані статута Лігі Народаў і пятае месца ў Радзе Лігі засталася свабодным. На гэта свабоднае месца якраз і думалі прыняць Нямеччыну, як вялікую дзяржаву, не зьмяняючы істнуючага статута Лігі. Гэта абяцанка была зроблена Нямеччыне Радай Лігі яшчэ ў сьнежні 1924 г. А што датычыцца часовых сябраў Рады Лігі, дык статут дае агульнаму сходу поўную свабоду у вызначэньні ліку гэтых сябраў

Першы агульны сход у 1920 г. вызначыў лік часовых сябраў — 4. У 1922 г. агульны сход павялічыў гэты лік да 6. Цяпер часовымі сябрамі Рады Лігі ёсьць: Бэльгія, Бразілія, Гішпанія, Швэцыя, Уругвай і Чэха Славакія.

Амаль што ня ўсе справы ў Радзе Лігі выращаюцца аднагалосна, а на агульным сходзе Лігі большасьцю галасоў. Галоўную ролю ў Лізе Народаў маюць Англія і Францыя, якія маюць сваіх прыхільнікаў. Наагул у Лізе ёсьць гэткія блёкі: 1) Англія са сваімі калёніямі мае 7 галасоў, 2) Паўдзённа-Амэрыканскі блёк 18 галасоў, 3) Францускі блёк з Малай Антантай і Польшчай — 7 галасоў, 4) Італія і лацінскія эўрапэйскія дзяржавы — 3 галасы, 5) блёк нэйтральных дзяржаваў, са значным уплывам немцаў — 5 галасоў, 6) балканскія дзяржавы—4 галасы і 7) Азіяцкія дзяржавы апрача Японіі — 3 галасы.

Вялікія дзяржавы, асабліва Англія, зацікаўлены ў тым, каб захаваць ранейшы характар Рады Лігі з тым, каб заўсёды яе сябрамі былі прадстаўнікі толькі вялікіх дзяржаваў. Дзеля гэтага Англія згаджаецца прыняць Нямеччыну ў лік заўсёдных сябраў Рады Лігі, тым болей, што спадзяецца на яе падтрыманьне і рашуча выступае проці павялічэньня ліку заўсёдных сябраў Рады, як гэтага хоча Францыя і Польшча. На гэтым грунце і пачалося цяпер заўзятае змаганьне між Нямеччынай і Англіяй з аднаго боку, Францыяй і Польшчай з другога, а Гішпаніяй, Бразіліяй і Швэцыяй — з трэцяга.

Справа ў тым, што Нямеччына амаль таго не яўна імкнецца да зьмены сваіх граніцаў. Дзеля таго, што пакуль што немагчыма дабіцца пры помачы аружжа, дык яна ўхапілася за хітрыкі. Яна пастанавіла спачатку пагадзіцца з Англіяй і Францыяй, абяцаўшы гарантыраваць бясьпеку іх граніцаў і гэткім чынам дабіцца зьмены ўсходніх граніцаў з Польшчай. Гэткую мэту яна мела пры падпісаньні Лёкарнскага дагавора. Але Францыя, Польшча і Чэха Славакія ў свой час крыху паралізавалі гэты плян тым што прымусілі Нямеччыну падпісаць таксама й арбітражны дагавор з Польшчай і Чэха-Славакіяй. А пасьля Францыя сваей чаргой падпісала арбітражны дагавор з Польшчай і Чэха-Славакіяй, абяцаўшы гарантыраваць іхнія граніцы Гэткім чынам лёкарнскі дагавор ня даў немцам таго, чаго яны ад яго спадзяваліся. Але лёкарнскі дагавор здабывае толькі поўнае значэньне

Агульны сход Т-ва „Прасьвета".

21 лютага адбылася гадавая агульная зборка беларускага Т-ва „Прасьвета". На сходзе апрача сябраў Цэнтральнай Рады Т-ва і Надзорчай Рады, былі прысутнымі прадстаўнікі провінцыяльных Гурткоў Т-ва „Прасьвета".

Старшынёю схода быў выбраны У. Більдзюкевіч і сэкрэтаром А. Кабычкін.

Пасьля адчытаньня гадавой справаздачы, якую ад імя Цэнтральнай Рады зрабіў віцэ-старшыня яе п. Якімовіч, а ад імя Надзорчай Рады — яе старшыня А. Паўлюкевіч, сход аднагалосна прымае наступную рэзалюцыю:

„Падкрэсьліваючы, што Урад Т-ва „Прасьвета", пры дапамозе Ч. Беларускай Рады, ня гледзячы на страшэнна цяжкія варункі ня толькі для працы, але нават і для самага істнаваньня Таварыства, як арганізацыі, асягнуў у сваёй працы досьць паважных рэзультатаў, а між іншым: 1) дабіўся арганізаваньня беларускіх настаўніцкіх курсаў, 2) прымаў выдатнае вучасьце ў школьным плебісцыце, 3) падтрымліваў беларускія культурныя ўстановы і пашыраў нацыянальную беларускую культуру, пры дапамозе аб'езднога тэатру, арганізаваньня бібліятэк і г. д.

Агульная зборка зацьверджае справаздачу Ўраду Т-ва і выказвае яму падзяку за запраўды ахвярную цьвёрдасьць у працы і няухільнасьць у імкненьнях да зьдзейсьненьня мэтаў, пастаўленых Ураду Т-ва яго канстытуцыйным сходам".

Пасьля гэтага сход пераходзіць да разгляду пытаньня аб выключэньні са складу сябраў Т-ва Старшыні Цэнтральнай Рады п. Косьцевіча, які на шпальтах комунізуючай газэты „Беларуская Ніва" зьмясьціў ліст, з непрызваітымі выпадамі проці Ч. Беларускай Рады і прымае (проці голаса В. Шышкова) гэткую рэзалюцыю:

„Прымаючы пад увагу 1) што п. Косьцевіч Макар, зьмесьціўшы на шпальтах газэты „Беларуская Ніва", № 3 ад 13 студня, ліст, выступіў проці Рады ня толькі як палітычнай інстытуцыі, але і проці яе ідэалёгіі, 2) што закіды, якія зрабіў п. Косьцевіч Ч. Б. Радзе з мэтай яе компромітацыі, адносяцца таксама і да „Прасьветы", як арганізацыі блізкай да Рады па ідэалёгіі, 3) што п. Косьцевіч у гэтым лісьце дапусьціў сьвядомую ілжу, бо *факта*, што ён нібыта „парваў уселякія адносіны (з Радай)" — *зусім ня было*. Замест жа гэтага быў *факт звальненьня* п. Косьцевіча Ч. Беларускай Радай ад супрацоўніцтва ў газэце „Грамадзкі Голас", што ясна відна з адчытанага пратаколу паседжаньня Ч. Б. Рады ад 19 чэрвеня 1925 г., на якое паседжаньне быў запрошаны п. Косьцевіч, якому і *была аб'яўлена рэзалюцыя аб яго звальненьні*. 4) што матывам звальненьня п. Косьцевіча было не „ідэйнае" яго разыходжаньне з Ч. Б. Радай і яе Старшынёю, як гэта ён цьвердзіць у сваім лісьце, а: а) непадпарадкаваньне п. Косьцевіча арганізацыйнай дысцыпліне, в) інтрыгі і с) непрызваітыя ультыматумы *эканамічнага* характэру, якія ён ставіў Радзе, што сьцьверджае пратакол Рады ад 19 чэрвеня 1925 г. і 5) што у сваім лісьце п. Косьцевіч выказаў поўную адсутнасьць этыкі, — агульная зборка *пастанавіла: выключыць п. М. Косьцевіча са складу сяброў Т-ва „Прасьвета"*.

Пасьля разгляду ўсіх пытаньняў, якія стаялі на павестцы дзённай, зборка прыступае да выбараў новай Надзорчай Рады і Цэнтральнай Рады Т-ва. У новы Ўрад выбранымі аказаліся ўсе старыя сябры Цэнтральнай Рады і Надзорчай Рады, апрача выключанага п. Косьцевіча, замест якога ў Цэнтральную Раду быў выбраны п. Х. Шыбут.

пасьля ўваходу Нямеччыны ў Лігу Народаў. Дзеля гэтага немцы пастанавілі правесьці свае пляны праз Лігу Народаў, дзеля таго, што 19 параграф статута Лігі пазваляе падымаць пытаньня аб зьмене істнуючых трактатаў, якія пагражаюць згодзе. Дзеля гэтаго патрэбна толькі аднагалосная пастанова Рады Лігі. А дзеля таго, што немцам абецана заўсёднае месца ў Радзе Лігі, дык яны й спадзяюцца, што ім удасца дабіцца зьмены сваіх усходніх граніцаў нават мірным шляхам.

З гэтага ясна відаць, як важна для Польшчы атрымаць месца ў Радзе Лігі. Прысутнасьць у Радзе аднаго польскага голаса можа разбіць усе нямецкія пляны. Дзеля гэтага адначасна з заявай Нямеччыны аб уваходзе ў Лігу, Польшча таксама заявіла, што хоча атрымаць заўсёднае месца ў Радзе.

Нямеччына, ведама, распачала цэлы паход проці дамаганьняў Польшчы. Уся ангельская прэса, усіх бяз вынятку напрамкаў, падтрымоўвае Нямеччыну, дзеля таго што ўваход у Раду Польшчы змацаваў-бы пазіцыю Францыі, з уплывамі якой Англія змагаецца. Але як толькі Польшча заявіла аб сваім жаданьні атрымаць заўсёднае месца ў Радзе, зараз жа падалі гэткія самыя заявы Бразілія і Гішпанія. Апошнія дзьве згадзіліся-бы з тым, каб даць заўсёднае месца адной Нямеччыне, але нямогуць пагадзіцца з тым, каб у Раду ўвайшла й Польшча. Палажэньне Польшчы яшчэ загрудняецца дзеля таго, што яна не зьяўляецца нават часовым сябрам Рады Лігі. Дык яе дамаганьні закранаюць гонар часовых сябраў Рады, асабліва такіх, як Швэцыя.

Швэцыя ўжо на паседжаньні Рады 12 лютага адкрыта выступіла проці кандыдатуры Польшчы. Выступленьні Гішпаніі і Бразыліі толькі аслабляюць шансы Польшчы на атрыманьне заўседнага месца, дзеля таго што німа ведама ці Англія згодзіцца, каб адразу былі прыняты ў Раду 4 новыя заўсёдныя сябры разам з Нямеччынай. А для Польшчы гэта пытаньне жыцьця і сьмерці. Калі яна ня ўвойдзе аднаачасна з Нямеччынай, дык ня ўвойдзе ўжо ніколі, дзеля таго што Нямеччына заўсёды будзе галасаваць проці прыняцьця яе ў Раду Лігі. З гэтага відаць, які крытычны мамэнт перажывае Польшча ў сувязі з уваходам Нямеччыны ў Лігу Народаў. *N.*

Апошнія навіны.

У Польшчы.

— П. Прэзыдэнт зьвярнуўся да Рады Міністраў з пісьмом, у якім просіць выясьніць яму яго компэтэнцыі па праэкту закону аб арганізацыі верхоўнага Камандаваньня арміяй. У зьвязку з гэтым спынена работа Соймавой Камісіі, якая разглядала гэты праэкт.

— У апошнія дні даляр крыху падняўся.

— У зьвязку з паменшаньнем бюджэту Мініст. Народнай Асьветы (на 45 міл. проці мінулага году) мае быць звольнена 1000 народных вучыцялёў, 750 іх заступнікаў, закрываецца 5 гімназіяў, 28 катэдраў у унівэрсытэтах будуць без прафэсароў, звальняецца 40 асыстэнтаў...

— У зьвязку з непарадкамі ў Калішу звольнены камэндант Навіцкі, Сташэўскі і камісар Дуркалец.

— Маршалак Пілсудскі, абгаварываючы з прадстаўнікамі Варшаўскай прэсы, сучаснае палажэньне Польшчы падкрэсьліў, што жыцьцёвыя інтэрэсы Польшчы ў мірным развіцьці. Польшча ня хоча і ня можа ваяваць. Яна можа толькі бараніцца, калі на яе нападуць.

За граніцай.

— **Францыя**. Курс франка ізноў падае. Брыян тлумачыць гэта тым, што законы аб папраўцы фінансаў яшчэ не разгледжаны парлямэнтам.

У рэзультаце перагавораў паміж вярхоўным Камісарам Сірыі Жувэнэлем і турэцкім Міністрам замежных справаў — падпісаны француска-турэцкі дагавор аб нэйтралітэце і падтрыманьні добрых адносінаў. Дагавор устанаўляе граніцу паміж Сірыяй і Турцыяй.

У Парыжы адбываецца канфэрэнцыя з прадстаўнікамі С. С. Р. Р. з Ракоўскім на чале. С.С.Р.Р. згаджаецца прызнаць часьць царскіх даўгоў, за што Францыя мае даць пазычкі і прызнаньне Саветаў.

— **Нямеччына**. Дамаганьні Польшчы, Гішпаніі і Бразыліі ў справе ўваходу ў Раду Лігі Народаў вельмі непакояць немцаў. Нямецкі ўрад заявіў афіцыяльны пратэст, ссылаючыся на тое, што ўваход новых сяброў у Раду Лігі, як не прадбачаны ўмовай у Лёкарно і статутам Лігі Народам, зьяўляецца недапусьцімым. Уся прэса рэзка выступае проці самой магчымасьці зьмены статуту Лігі. Нацыяналістычная прэса на'т пагражае, што ў гэтым выпадку Нямеччына ня войдзе ў Лігу.

— **Англія**. Ў пытаньні аб увходзе Польшчы і інш. у Раду Лігі, як урадовыя сфэры, гэтак і грамадзкая апінія, стаяць на недапушчэньні гэтага ўваходу і за тое, каб статут Лігі ў гэтым сэнсе застаўся бяз зьмены.

Урад разглядае закон аб рэформе палаты Лёрдаў.

Па пытаньням, зьвязаным з крызісам у вугальнай прамысловасьці вызначана асобная каралеўская камісія, якая хутка ўжо закончыць працу.

— **Італія**. Італьянская прэса абгаварывае апошнія заявы маршалка Пілсудскага, падкрэсьліваючы мірны іх зьмест. У зьвязку з гэтым Мусоліні быццам заявіў, што ён згаджаецца падтрымоўваць кандыдатуру Польшчы ў Раду Лігі.

— **Грэцыя**. Ў сталіцы Грэцыі, ў зьвязку з рэвалюцыйнымі безпарадкамі, аб'яўлена асаднае палажэньне.

Румынія.—Браціану падаўся ў дымісію. Магчыма, што ў пачатку сакавіка кабінэт выйдзе ў адстаўку.

Кітай —Атрымана вестка аб забойстве маршалка Ву-Пэй Фу.

Кітайскі пасланік у Вашынгтоне заявіў, што кітайцы страшэнна нездаволены адносінамі да іх інастранцаў. Пасол цьвердзіць, што калі інастранныя дзяржавы будуць гэтак і далей адносіцца да Кітаю, дык гэта яшчэ больш павялічыць смуту і можа давясьці да таго, што народ кітайскі скіне зусім інастранную апеку.

Барацьба паміж паасобнымі кантонамі (провінцыі), як Шанхай, Кантон, і інш. ня спыняецца.

Тут баяцца, што апошнія падзеі могуць выклікаць інтэрвэнцыю ня толькі Японіі, але Англіі і інш. дзяржаваў.

Агляд прэсы.

У № 43 газэты „За Свободу", у аддзеле „Пісьма з провінцыі", надрукаваны цікавы ліст з Горадні пад загалоўкам „Беларускія *актывісты* за работай". У гэтым лісьце, аўтар, які падпісаўся псэўданімам „Альфа", піша:

> „У Горадзенскім Акружным Судзе 12 лютага разглядалася справа па абвінавачаньню ў шпіёнстве некалькіх асобаў, ў ліку якіх быў У. Фёдараў, былы віцэ-старшыня партыі беларускіх актывістаў, якая іграла нейкую ролю пры выбарах у Сойм і Сэнат.
>
> Пасьля выбараў, каб паправіць свае „справы", У. Фёдараў, пры помачы кокаіна, патаемна ажаніўся з дачкою аднаго з горадзенскіх купцоў і гэтым-жа кокаінам у хуткім часе давёў сваю жонку амаль да поўнага вар'яцтва. Пасьля доўгага лячэньня і разводу жонка У. Фёдарава зусім папраўілася.
>
> У прошлым годзе п. Фёдараў быў разам з Балдоўскім (які таксама судзіўся за шпіёнства) арыштаваны за знасілаваньне і прыгавораны судом на 2 гады арышту. 13-га лютага, па справе аб шпіёнстве, У. Фёдарава прыгаварылі *на 4 гады катаргі*.
>
> Б. старшыня тэй жа „партыі актывістаў", Аўг. Міткевіч знаходзіцца цяпер пад сьледзтвам за растрату прытулковых грошаў (Беларускага прытулку ў Горадні). Ў часе разгляду справы аб шпіёнстве, якая слухалася пры зачыняных дзьвярох, п. Міткевіч без дазволу ўвайшоў у салю суда і зрабіў там „дэбош", за што паліцыя вывяла яго з суда і сьпісала пратакол.
>
> Гэтак у апошні час „працуюць актывісты".

Гэтым прыгаварам Фёдарава на 4 гады катаргі сьцьверджаюцца тыя факты, якія падала аб ім у № 82 газэта „Грамадзкі Голас".

Між іншым зазначаем, што У. Фёдараў у свой час быў асабістым сэкрэтаром і блізкім прыяцелем „вядомага" Фэліцыяна Цяўлоўскага.

У Nr. 18 варшаўскай газэты „Nowy Kurjer Polski" зьмешчаны вельмі цікавы перадавы артыкул „З крэсаў", у якім аўтар, відаць добра азнаёмлены са справамі нашага палітычнага жыцьця, гэтак характэрызуе ствараўшуюся на крэсах палітычную сытуацыю:

> „... З аднаго боку ёсьць зусім пэўным, што калі-б цяпер на Валыні і Беларусі былі зроблены новыя выбары, дык яны бязумоўна далі-б зусім іншыя рэзультаты, чым выбары ў 1922 годзе з другога-жа боку — і гэта ёсьць зусім лёгічным вынікам ствараўшагася стану рэчаў — паміж настроямі крэсавага грамадзянства і яго прадстаўніцтвам з кожным днём зарысоўваюцца ўсё больш глыбокія разыходжаньня. Самая канцэпцыя вядомай шасносткі, яшчэ 3 з пал. года назад, устанавіла наперад супольна апазыцыйны фронт усіх меншасьцяў ня толькі проці польскіх уладаў, але і проці нават самай Дзяржавы. Ці гэта канцэпцыя была калікалечы правідловым адбіцьцём настрояў насяленьня ўсходніх крэсаў, застанаўлівацца над гэтым пытаньнем ня варта. Але, што яна не адпавядае цяперашнім настроям, дык у гэтым ня можа быць ніякага сумліву.
>
> На Валыні, з вялікім размахам распачала сваю працу г. зв. Украінская Народная Партыя з п. У. Оскілко на чале. На Беларусі гэткую-ж акцыю праводзіць Часовая Беларуская Рада на чале з п. А. Паўлюкевічам. Абедзьве гэтыя арганізацыі гуртуюць вокал сябе элемэнты незадаволеныя сваімі цяперашнімі парлямэнцкімі прадстаўнікамі; абедзьве арганізацыі адразу-ж пачалі выдаваньне сваіх уласных органаў прэсы: „Дзвіна", выдаваната ў Роўным і „Беларускага Слова" — ў Вільні, якія газэты з вялікім тэмпэрамэнтам і зусім выразна прадстаўляюць праграмы гэтых групаў... Новая украінская партыя, а таксама і Беларуская Рада, апэлююць перадусім да больш заможнага сялянства і да сялянскай інтэлігэнцыі, выставіўшы — чыста дэмократычныя лёзунгі. Гэтая праграма і спосабы працы ўжо самі сабой паказваюць, што тэндэнцыі новых арганізацыяў зусім выразна скіраваны проці комунізма.

І далей:

> У кожным выпадку, зарысаваныя тут праявы эволюцыі на Валыні і Беларусі могуць і павінны заахвоціць польскае грамадзянства да шуканьня зьмены варункаў сужыцьця з братнімі народамі. З гэтага пункту гледжаньня мы ня бачым таксама няшчасьця і ў рэзалюцыях горадзенскага польскага крэсавага зьезда, на падставе якіх праэктуецца арганізацыя, якая павінна складацца з прадстаўнікоў грамадзкіх і гаспадарчых арганізацыяў бяз розьніцы нацыянальнасьці.

Як бачым, „Nowy Kur. Pol." зусім не згаджаецца з рэштай варшаўскай польскай прэсы, якая амаль ня ўся выступіла проці горадзенскага зьезда, а разам з гэтым і проці спробы ўтварэньня краёвага грамадзкага прадстаўніцтва на падставе агульнага паразуменьня.

Новы дакумэнт аб А. Луцкевічу.

У зьвязку з надрукаваньнем у № 2 нашае газэты фатаграфіі дакумэнтаў высьвятляючых праўдзівы твар агэнта прафэсыянала — А. Луцкевіча, рэдакцыя атрымала ад аднаго з выдатных палітычных дзеячоў, які ў свой час стаяў блізка да беларускага палітычнага жыцьця і добра ведае аб „працы“ А. Луцкевіча; ліст з новымі падробнасьцямі аб яго „дзеяльнасьці“. З прычыны агульнай цікавасьці прысланага ліста мы ніжэй падаем яго поўнасьцю.

„Паважаны
Пане Рэдактар!

Прачытаўшы ў № 2 Вашай паважанай газэты артыкул „Агэнт-прафэсыянал“, я хачу дадаць да яго тое, чаго я сам быў сьведкай і што мне ведама аб прошласьці А. Луцкевіча.

А. Луцкевіч — *недасьпелы* натураліст, потым філёлёг і нарэшце мэдык Дорпатскага Унівэрсытэту.

На арэну актыўнага беларускага жыцьця ён выступае ў Вільні, спачатку — *як польскі соцыяліст* і адзначаецца тым, што ўбіўшыся ў склад рэдакцыі газэты „Наша Ніва“, уносіць у яе працу дэзарганізацыю, псуе адносіны паміж яе супрацоўнікамі і выгрызае са складу рэдакцыі гэніяльнага маладога беларускага публіцыста Сяргея Палуяна, які пасьля гэтага (у 1912 г.) выехаў у Кіеў і там пакончыў самагубствам.

У гэтым часе Луцкевіч „загарэўся“ ўжо *беларускім* патрыятызмам і пачаў заўзятую і поўную брудаў і інтрыгаў асабістую барацьбу з найвыдатнейшым беларускім дзеячом Ластоўскім.

Пасьля заснаваньня ў 1915 г. п. П. Аляксюком Цэнтральнага Камітэту помачы ахвярам вайны, А Луцкевіч пачаў нягодныя інтрыгі проці Аляксюка, а таксама сябра камітэту — Бурвіса, у рэзультаце чаго п. Аляксюк выйшаў з камітэту і ўся праца спынілася.

У часе нямецкай акупацыі, Луцкевіч працуе ў *нямецкай офэнзыве* за сталую пэнсію і між іншым рэдагуе беларускую газэту „Гоман“, за што таксама атрымоўвае сталую пэнсію ад немцаў.

У гэтым часе ён, апіраючыся на немцаў, вядзе агідную і подлую барацьбу з п. Ластоўскім, у рэзультаце чаго апошні кідаецца на сама губства.

У 1918 г А. Луцкевіч, як нямецкі агэнт, прыежджае да Менску, перашкаджае нармальнай працы Беларускай Рады і адначасна вядзе перагаворы з *Літоўскай Тарыбай.*

Пасьля ён займае становішча Старшыні Рады Беларускіх Міністраў, сварыцца з літвінамі на грунце грашовых непаразуменьняў і выяжджае ў Бэрлін, дзе атрымоўвае субсыдыю ад нямецкага ўраду, але адначасна навязвае зносіны з *офэнзывай францускай.*

У пачатку 1919 г. у Горадні ён становіцца на чале *беларускіх бальшавікоў,* некалькі разоў езьдзіць на конях да Вільні, дзе вядзе перагаворы з „Рэвкомам“, а таксама і з п. Капсукасам (Міцкевіч-Капсукас — прэзэс Рады Камісараў Літ Бела у 1919 г.).

Пасьля выяжджае ў Парыж, дзе дае інфармацыйны матэрыял францускай офэнзыве, а таксама і нямецкай. Пасьля заняцьця Вільні польскім войскам, выдае ноту, у якой пратэстуе проці заняцьця Вільні „барбажыньцамі“ — палякамі і заяўляе, што беларускі народ хоча — Радавай Беларусі. За гэтую ноту атрымлівае ад немцаў значную суму грошаў, але пасьля гэтага здэмаскаваны п Ладновым, траціць ласку францускай офэнзывы, якая спыняе выдаваньне яму субсыдыі.

Спытаны Луцкевіч з мэтай рэабілітацыі сябе ў вачох грамадзянства са злосьцю кідаецца на Ладнова, фатаграфуе некалькі дакумэнтаў аб іх супольнай працы ў францускай офэнзыве правакацыйна іх разпаўсюджвае і часткай дасягае сваёй мэты.

У Парыжы ён робіць вакханаліі і забавы, абкружаючы сябе між іншым жыдоўкамі з Вільні, з якіх адну — найбліжэйшую да сябе — ён афіцыянальна выдаваў за „графіню“ (?!!) Лівен, распускае грошы, атрыманыя ад *украінцаў, немцаў і французаў,* у ліку каля 500.000 залатых рублёў.

У 1920 годзе Луцкевіч едзе да Менску, дзе на паседжаньні Рады Рэспублікі атрымлівае *вотум недаверра.* Адначасна была назначана *рэвізія яго рахунковасьці,* але ён ад гэтага спрытна ўхіляецца і пры дапамозе ўжо *польскай дэфэнзывы* арыштоўвае правадыроў апазыцыі п. п. Грыб , Мамоньку, Бадунову і іншых

З пашанай **Т Г.**

Ад рэдакцыі. Пасьля надрукаваньня ў № 2 нашай газэты фатаграфіі дакумэнтаў аб папярэдняй „працы“ А. Луцкевіча, ён — стаўся палітычным мэртвяцом. Гэты ліст зьяўляецца ўжо асінавым калком ... Пасьля гэтага трымаючыся прынцыпа: „de mortuis aut bene aut nihil“ [illegible], мы лічым, што да характэрыстыкі гэтага беларускага Азэфа больш дадаць ужо нельга нічога

ПРАВАКАЦЫЙНЫЯ МЭТАДЫ.

Комунізуючыя газэціны Віл. БелКому тыпа „Бел Нівы“, ўвесь час вялі барацьбу проці адкрыцьця беларускіх настаўніцкіх курсаў. Усе памятаюць, як яны крычалі аб тым, што „Рада“ і „Прасьвета“ — ашукалі беларускіх настаўнікаў, што ніякіх курсаў адчынена ня будзе. Праўда, гэта мела падставу, бо адчыніць курсы фактычна была надта цяжка.

Ня гледзячы на абяцанкі адчыніць курсы ў лютым 1925 г, яны былі, пасьля вялікага змаганьня Рады і „Прасьветы“, адчынены толькі 10 верасьня. Аднак-жа курсы былі адчынены і 90 настаўнікаў вучыцца. А вось аб настаўніцкіх курсах, якія абяцала адчыніць г. зв. Школьная Рада, нешта і дагэтуль ня чуваць.

Здаецца, што пасьля гэтага кожная прызваітая газэта павінна была-б перапрасіць за „неасьцярожныя“ выразы („ашуканства“, „здрадніцтва“ і г. д.) дапушчаныя па нашаму адрасу.

Але гэта зрабіла-бы кожная прызваітая газэта, а толькі не комуністычныя газэціны, кіраваныя міжнародным *агэнтам прафэсыяналам* Мала гэтага, гэтыя газэціны і далей вядуць барацьбу з ужо істнуючымі курсамі, заяўляючы, што гэта *польскія* курсы, што там няма беларусаў, а толькі ўсе палякі. Дзеля гэтага ніжэй мы падаем сьпісак курсантаў з паказаньнем вёсак з якіх яны паходзяць Гэты спісак яскрава гаворыць за сябе, бо на курсах у Вільні няма ня толькі *ані воднага паляка,* але нават прыпадкова на іх не трапіла *ані воднага беларуса-каталіка.*

Толькі пры „прафэсыянальнай“ нясумленнасьці можна дапусьціць гэткую фальш ў сваей газэціне, каб зрабіць з беларусаў — праваслаўных палякоў.

Вось сьпіс беларускіх настаўнікаў на курсах у Вільні

1) А. Андрэйчык — в. Рымкі, Паставскага пав., 2) Я Апанасэвіч — в. Бабаявічы, Нясьв. п., 3) Б Бурэнь — в. Несьцеравічы, Дзісьн. п., 4) Д. Чычка — в. Лань, Нясьв. п., 5) Ганчарык — в. Блошнікі, Дзісьн. п., 6) М. Галубовіч — в. Вароніна, Нясьв. п., 7) Кісель — м. Маладэчна, 8) С. Краскоўскі — в. Царкоўна, Навагр. п., 9) Курыловіч П. — в. Рымкі, Паст. п., 10) П. Пілецкі — м. Клецк, Нясьв. п., 11) Т. Панасэвіч — в Пагор'е, Навагр. п., 12) Ц. Рудзінскі — в. Млынка, 13) С. Мелішкевіч — в. Клопыцічы, Нясьв. пав., 14) М. Атнаковіч — м. Астрына, Лідзк. п. 15) Бесараб Б. — в. Касторава, Навагр. п., 16) Бацьвінёнак М. — в. Сасноўцы, Дзісьн. п., 17) М. Дуровіч — м. Вязы, Віленскі п., 18) В. Кавалевіч — м. Пяскі, Косаўскі п., 19) Я. Красоўскі — в. Макаршчына, Пастаўск, пав., 20) П. Лазар — в. Аленіца, Ашмянск. п. 22) У. Лічка — Вільня 23) Ц. Зюзенкаў — Вільня, 24) А. Мартышэнка — в. Б.-Быхаўшчына, Нясьв. п., 25) М. Мартышэнка — в. В. Быхаўшч., 26) Марчук — в. Хлевішчы, 27) Г. Мэйсак — в. Аленіцы, Ашмян. п., 28) С. Новікаў — в. Левонавічы, Нясьв п., 29) Я. Аніськевіч — в. Радасьць, Брэскі п., 30) Я. Піровіч — м Глыбокае, 31) Рохацевіч М. — в. Радасьць, 32) Г. Рудак — м. Іліса, 33) Я. Сульжынскі — в. Н. Сьвержань, Стаўп. п., 34) В Скурка — в. Навасёлкі, Дуніл. п., 35) Н. Шэйчонак — в. Заборы, Дзісьн. п., 36) П. Шляхтун — в. Багоды, Лідзкі п., 37) П. Шчыкуць — в. В. Карацк, Нясьв. п., 38) Х. Шыбут — в. Дунайчыцы, Нясьв. п., 39) К. Трафімук — в. Пяскі, Косаўск. п., 40) Ю. Пястун — в Рудзевічы, Дуніл. п., 41) К. Радкевіч — в. Зарэчча, Малад. п., 42) Скок — Валож. пав., 43) А. Шоцкі — в. Пантусевічы, Навагр. п., 44) А. Шацюк — в. Лазяны, Лідзкі п., 45) А. Вершыцкі — в. Горадзілава, Валож. п., 46) П. Верашчака — в. Зябліна, Брасл. п., 47) Я. Замылка — в. Ліпна, Брэскі п., 48) С. Сасіноўскі — м. Нясьвіж.

У С.С.Р.Р.

Абшчытываюць на'т... на сернічках.

У зьвязку з жалабамі пакупшчыкаў Пскоўскі „Губнуторг“ праверыў колькасьць сернічкаў у скрыначках. Аказваецца, што замест 75 штук, якія палагаюцца „па закону“ ёсьць усяго 37—44 шт у скрыначцы („Праўда“ № 30) Некалі „абвешывалі“ ды „абшчытывалі“ толькі ў крамках. А вось цяпер гэта робіць „работніцка-сялянская ўлада“... Адно слова: благадзецелі народныя!

Рэзультаты перавыбараў у Сельсаветы

Аказваецца пры апошніх перавыбарах у Сельскія Рады комуністы атрымалі па „твару“ ня толькі ад беларускіх сялян. На't вялікарасейскія сяляне, дзе да гэтай пары выбіралі шмат комуністаў — цяперака іх ня хочуць. Так напр. у 27 гмінах Архангельскай губ. выбрана комуністаў і комсамольцаў аж 17½ прац. Пры гэтым трэба мець на ўвазе, што галасавала ў сярэднім толькі 48 прац. Канешна з гэтага ліку большасьць была прыхільнікаў Савецкай ўлады, бо іншыя проста не пайшлі. Тым болей ясна наскольки абрыдлі комуністы сялянам, калі на't і тыя, якія зьяўляюцца прыхільнікамі Саветаў, ня хочуць выбіраць „партыйцаў“. Аздараўленьне ідзе, а з ім — блізкі канец комуны.

„Незаконные“ падаткі.

Газэта „Праўда“ №15 паведамляе, што „Прэзыдыум В.Ц.И.К. зацьвердзіў цыркуляр на імя Ц.И.К. ад аўтаномных рэспублік, краёвых, вобласных і губэрскіх іспалкомаў, на моцы якога ўсе ўстаноўленыя і зьбіраемыя падаткі і зборы, не прадбачаныя часовымі правіламі аб месцовых фінансах, павінны быць адменены і спаганяньне іх спынена“. Гэты парадак адносіцца і да ўселякіх „дабрахотных“ ахвяраў, прадажы жэтонаў, марак, флажкоў, патрэтаў і г. д.

Добра відаць „абкладывалі“ падаткамі і бралі „добрахотныя ахвяры“, калі аж В.Ц.И.К. умешаўся і сцьвярджае іх „незаконнасьць“...

З чаго робіцца Савецкі тытун.?

Пры аналізе тытуню „крэпкая палепшаная махорка“ — аказалася, што яна складаецца з: апілак, бульбяной нажвы, саломы, лупінаў і інш. таму падобных „прадуктаў“... Махорка вырабу каапэратыўнай фабрыкі ў Алатыры Ўльянаўскай губ. (названа гэтак у чэсьць Леніна-Ўльянава). Гэтая махорка такжа відаць гэткая „добрая“ ў чэсьць Леніна. (Праўда № 29) Так сама і фабрыка імяні „тав. Урыцкага“ у Піцеры відаць ў чэсьць ужо гэтага тав. Урыцкага“ фабрыкуе папіросы „Экстра“ вышэйшы гатунак № 3 з гэткіх-жа матар'ялаў... (Праўда № 30).—

Вось дык „фабрыкаты“!

Судзяць паўстанцаў.

У Адэгэйскім „абводавым“ Судзе разьбіралася справа 15 паўстанцаў, якія забілі некалькіх верхаводаў — комуністаў і наагул крывава распраўляліся з комунай. 6 чалав засуджаны на сьмерць, 1 на 3 гады. Засуджаным на сьмерць — кара заменена на 10 г доў вастрогу. („Літ № 28) [?]. 4-га г. м. ў Магілеўскім Акр. Судзе закончылася разборам справа „банды“ Шеўчэнкі. Абвінавачаных 43 чал. Галоўныя абвінавачаныя — Дуброўскі, Зеньчук і Алейнікаў засуджаны на расстрэл; 4 абв. — на 10 гадоў, а рэшта на розныя тэрміны. 9 асобаў апраўданы.

ЖЫЦЬЦЁ ПРОВІНЦЫІ.

„Добры“ прыклад

(м. Казлоўшчына Слонім. п.)

Як не падабаецца некаторым з нашых духоўных пастыраў беларуская мова, сьведчыць наступны прыклад

Да нас у Казлоўшчыну прыслалі новага дзяка п. Аляксеевіча, які вельмі энэргічна пачаў дбаць аб тое, каб нашая царква была запраўдным домам Божым, дзе ўсе пакрыўджаныя маглі-б знайсьці пацеху і пачуць Словы Божыя, на роднай мове. Гэты дзяк арганізаваў у нас вельмі добры царкоўны хор, а сьвяшчэньнік, на жаданьне праваслаўнага народа, ўжо разоў 10 мусіў гаварыць казаньні па беларуску. Але, як гэта можна была і прадбачыць, усе гэтыя „новшества“ вельмі не спадабаліся нашаму пастыру, а мо' і яшчэ некаму з нашых „дыктатараў“, і яны парашылі гэтую небясьпеку, ў асобе дзяка, — „ўбраць подальше“, каб народ не бунтаваў, бо дзяк гэты, нават у ўрадовых польскіх школах, Закон Божы выкладае пабеларуску. Але як гэта зрабіць? Данасіць архіярэю — няма за што ўчапіцца! Але нарэшце дадумаліся. Аднойчы, калі скончылася служба ў царкве, наш айцец Баталін запрасіў да сябе дзяка Аляксяевіча нібыто для грашовага расчота. Дзяк пайшоў, ня ведаючы, што для яго сустрэчы там ужо прыгатаваны цэлы атрад, які складаўся з самага айца, яго жонкі і царкоўнага старасты — адзінага прыхільніка і прыяцеля айца Баталіна, ды і то, ведама, за гарэлку. І вось калі дзяк увайшоў у сені, раптам на яго накінулася матушка і ўдарыла яго па твару, потым на падмогу жонцы падляцеў і сам айцец, які і пачаў „па айцоўскі“ хрысьціць дзяка, толькі не крапідлам, але кулакамі!.. Царкоўны староста быў, ведама за сьведку і за „рэзэрву“. Наклаўшы дзяку, выкінулі яго на падворак, самі-ж паслалі служанку па паліцыю, каб заявіла, што дзяк пабіў матушку. Паліцыя, ведама сьпісала пратакол, а аб „буйстве“ дзяка паляцелі данесеньня архіярэю. Нядаўна адбыўся суд, які, па паказаньнях сьведкі — царкоўнага старасты, засудзіў дзяка на тры тыдні арышту. Дзяк злажыў апэляцыю. Чым скончыцца справа яшчэ ня ведама.

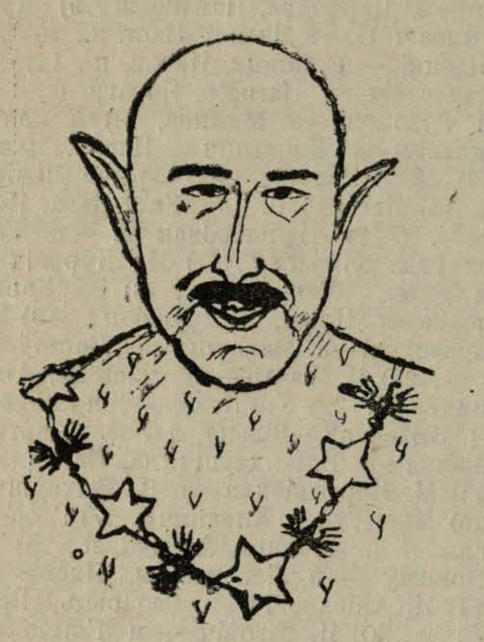
Вось малы прыклад з нашага царкоўнага жыцьця. Пасьля гэтага ў нас зусім ужо спыніліся беларускія казаньні, а Закон Божы ў школе зусім не выкладаецца, калі-ж і выкладаецца, — дык парасейску.

Н. Н.

№ 4 НАШ САТЫРЫКОН № 4

Гумарыстычна—сатырычны дадатак да „Беларускага Слова“.

Галерэя Партрэтаў беларускіх парлямэнтарыяў і дзеячоў.

„Надпасол“, „манарх“ А. Л—віч.

О ты, найвышэйшая наша потэнцыя!
Дамарослая над-эксцэленцыя!
Над эўропэйскай насіцель культуры,
Над гэніяльны прадукт натуры!
Над брэхуноў газэтных папа,
Палітычных манарх арапоў!
Цябэ я на векі праславіць жадаю—
Пра справы твае — адчот тут зьмяшчаю!

— — —

Шчэ нядаўна быў тыповы
Шляхцюк шчыры, засьцянковы.
І ў вачах хоць чуўся гад —
Меў прыемны досьць выгляд.
Чысты з твары, выгляд сыты,
Акуратна усьцяж пабрыты;
Вусны ў трубку, масла у вочках
Усё круціўся пры дзявочках.

Прозьвішча свайго чураўся—
„Пан Быкоўскі“ называўся.
І прызнацца на‘т стыдзіўся
Што Луцкевічам радзіўся,
Бо-ж брат Янка — беларус
— З бунтарамі меў хаўрус...
Але вось — ўраз яскрава
Заблішчэла Янкі слава:
Адраджэньня верхаводу
Беларускага народу...
І Антон уцяміў ураз,
Што надаўся добры час,
З братам каб яму злучыцца,
Яго славай падзяліцца.
Вось пачаў ён славы жніва
Ў газэце „Наша Ніва“.
І свае нікчэмнасьць, бруд,
Выявіў адразу тут.
Сам ні чым не адзначаўся,
А тут—з талентам спаткаўся.
Да яго так прычапіўся —
Што уцёк той і ўдавіўся...
І ўсё ж т‘кі дзякуй брату,
Пэрспэктыву меў багату.
І каб не характар дзікі
Быў-бы ён у нас вялікі.
Сяньня ж па кадука праву
Ўкраўшы проста брата славу,
Ен на месца таго ўзлез
І думае, што ён Зявес!
Баюць—быў ён тое, сёе,
Паўтараць ня будзем тое!
Нейкі час на‘т быў міністрам..
Усё рабіў аднак ня чыста,
І каб не ваенны час,
Ужо даўно сьвіней-бы пас!
Слаўны чым „дзеяч“ наш гэты —
Апісалі ўжо газэты
Дык каб месца не займаць
Папрабуем апісаць,
Што апошні час зрабіў,
Як на верх жыцьця ўсплыў.

— — —

Шаснастку тут ён завязаў,
Аднак мандату сам ня ўзяў.
Застаўся быццам ня прычым,
Каб кіраваць па ціху ўсім.
Палітыку стаў напраўляць,
Палякоў каб напужаць.
Ды яны в сь ня спужаліс
З носам усе паслы асталісь.
Усе ўбіліся ў тупік —
З апазыцыі выйшоў — пшык!
Прысвоіў у сваім падпольлю —
На беларускасьць манапольлю.
Як спадабаўся — дасьць патэнт,
А не — дык зараз злае ўшчэнт.
І здрайца той, бандыт, дурак!
О, лаяцца дык ён мастак!
Збэсьціць кожнага, абрэша,
Бязупынна язык чэша,
Дае довад элёквэнцыі
Беларускай эксцэленцыі..
Хоча ўсім тут верхаводзіць,
А ўсей справе толькі шкодзіць.
Чаго небудзь як даткнецца—
Трупны пах ураз нясецца.
Ўсюды прэзэсам быць хоча,
І ўсьцяж аб тым хлапоча,
Каб працай часам не заняўся
Хто ў яго не запытаўся...
І каб толькі сілу меў,
Хто ня з ім— усіх бы зьеў...
Ды вось міласэрны Бог —
Яго злосьці ня даў рог.
І Антоні як ні лае,
Працаўнікоў рух наш мае.
І н‘ат памімо яго волі —
Праца шырыцца ўсё болей.
Цяпер ясна, нават тым,
Хто йшлі што дагэтуль з ім,
Што Антоні вартасьць мае,
Калі некага ругае.
А як пайшоў да комуністаў —
Развалілася ўсе чыста...
Паслы сталі бунтавацца,
З пад уплыву выбівацца.
Той „Грамаду“ сабе завёў,
Ў „Саюз Сялянскі“ той пайшоў;
Там—„Хрысьціянскі соцыял“..
Распаўся увесь яго кагал!
З „арыентацыяй на Ўсход“—
Зусім не квапіцца народ.
Там—Аляксюк ўсплыў ізноў,
Тут—Паўлюкевіч псуець кроў...
Ластоўскі нешта пачынае,
Крычэўскі з Радай выплывае..
Словам—куды ні абярнецца,—
На працу нейкую наткнецца.
Ібез „патэнту“ усе працуюць,
Рэвэляцыі друкуюць,
Манарха зусім ігнаруюць..
Апынуўся наш „дзеяч“—
Ў палажэньні хоць ты плач!
Заўсёды вокал была густа,
А цяпака вось—пуста.
Манарх нядаўні і надпасол
Адзін застаўся як той кол...
Бо-ж навокал ўсе бягуць,
Нат палаяць не даюць...
Жоўць льецца ўжо праз край,
З сямьёй плача: ай-вай-вай!...
Пацеху сочыць—у бядзе,
Ў застаўшайся „грамадзе“,
Дый ў тым, што грошы шлюць:
Пражыць можна як небудзь!..

— — —

Зусім яму мы спагадаем
Дзеля таго—ужо канчаем,
Аднак-жа скажам: не сумуй,
Новых—падданых вербуй.
Не прападзеш тым часам, брат:—
САТЫРЫКОН te salutant!

ТУТЭЙШАЯ ХРОНІКА.

Канфлікт на літоўскай граніцы. 19 г. лютага літоўскі вайсковы аддзел, у ліку 50 жаўнераў, перайшоў каля Падгая польскую граніцу і заняў кавалак Падгайскага лесу, які клінам удаваўся ў літоўскую тэрыторыю.

Літоўцы агарадзілі гэтую тэрыторыю калючым дротам і заяв'лі, што дабравольна яе паляком не аддадуць. Дзеля таго, што мірным шляхам нельга было ўладзіць гэтага конфлікту, дык польскаму войску быў даны загад сілай адабраць гэтую тэрыторыю ад літоўцаў. 28 лютага палякі пачалі атаку і пасьля 45 мінутнай барацьбы, занялі захопленую літоўцамі тэрыторыю. У часе атакі была ўзята ў палон 8 літоўскіх жаўнераў. Літоўцы адыйшлі на сваю тэрыторыю і цяпер на граніцы поўны спакой. Вядуцца перагаворы аб ліквідацыі гэтага канфлікту.

Сьмерць арцыбіскупа Цэпляка. 17 г. лютага ў Амэрыцы памёр першы віленскі арцыбіскуп Цэпляк. Як ведама Цэпляк толькі нядаўна вярнуўся з Саўдепіі, дзе быў засуджаны бальшавікамі на расстрэл, але потым абменяны на комуністаў, арыштаваных у Польшчы. З Польшчы Цэпляк выехаў у Амэрыку. Там ён атрымаў паведамленьне аб назначэньні яго віленскім арцыбіскупам. Але цяжка захварэў і выехаць у Польшчу ўжо ня мог.

Справа Мурашкі. 20 г. лютага віленскі апэляцыйны суд разглядаў справу старшага пшадоўніка Мурашкі, якога Наваградзкі акружны суд за забойства Багінскага і Вечаркевіча засудзіў на 2 гады папраўчага дому. Па жалабе пракурора справа перайшла на разгляд апэляцыйнага суда.

Віленскі апэляцыйны суд, разглядзеўшы справу, зацьвердзіў прыгавар акружнага суда.

Юрыдычныя парады.

Грам. С—ку. Н. О. гадоў 20 таму запрадаў суседу кавалак (3 дз.) лесу за 170 руб. Запрадажная дамовая. У ёй сказана што калі прадавец або яго насьледнікі пажадаюць, дык заўсёды могуць зламаць запрадажную зьвярнуўшы пакупшчыку 340 руб Запроданным лесам пакупшчык не карыстаўся, і ён заставаўся ўва уладаньні прадаўца. У гэтым годзе пакупшчык узяў ды вырубіў некалькі сосен. Прадавец пацаў яго ў суд за выруб гэтых сосен.

Прадавец хоча разьлічыцца з пакупшчыкам. Што і як рабіць? Ці трэ‘ і колькі плаціць

Адказ: Запрадажвая, як не зьдзейсьненая ў працягу болей 10 гадоў — ужо сталася de jure толькі каваккал паперы, які ні дае ніякіх правоў абедзьвым старонам і яны звальняюцца само сабой і ад выплываючых з яе абавязкаў. Ў адносінах да прадмету запраданья — лесу — рашаючым зьяўляецца — хто ім уладаў і характар гэтага ўладаньня. Калі прадавец уладаў лесам як перад запрадажай без агранічэньняў, адбываў павіннасьці, словам на праве поўнай уласнасьці без перарыву і судовых спораў, — пакупшчык ніякага права да лесу ня мае.

Аднак-жа ў кожнай справе ёсьць дэталі, якія часам могуць ўплываць на рашэньне. Ў даным выпадку, напрыклад важна-б было ведаць чаму пакупшчык не карыстаўся з лесу? Мо была якая ўмова ці спрэчкі з трэцімі асобамі?

Па справе аб зрубленых соснах трэ‘ устанавіць, ф а к т ы ч н ы стасунак старон да лесу (хто ўладаў і як?) А ссылкі пакупшчыка на запрадажную зьбіваць вышэйпаданым: што запрадажная, як ня зьдзейсьненая ў працягу болей 10 гадоў — страціла ўсялякую сілу, Завадзіць:асо ную справу аб зьнішчажэньні запрадажнай прадавцу няма чаго. Калі падасьць пакупшчык — бараніцца як падана вышэй. Па справядлівасьці, калі пакупшчык згодзіцца мірыцца—трэ‘ яму нешта заплаціць. Фармальна — на гэта пакупшчык ня мае ўжо права.

Грам. В. КУ—му. *Запытаньне.* С. К памёр у 1909 г. Яшчэ пры жыцьці ён выдзяліў гадоў 30 таму — часьць маемасьці аднаму са сваіх сыноў Арчане (6 дз. зямлі).

Ў 1908 г. ён сам-жа выдаў дачку Натальлю замуж і даў ей пасаг. Але ўжо праз той год дачка аўдавела і вярнулася з пасагам да бацькі. Пасьля сьмерці С. К. застаўшайся маемасьцяй падзяліліся два другіх сыны. Вабыль і Мікалай пры адным з каторых, Мікалае, асталася жыць і дачка—ўдава.

Ў 1916 г. Мікалай памёр. Удава яго выйшла замуж і атрымаўшы пасаг — зраклася сваей удоўей часьці. На гаспадарцы памёршага Мікалая засталася сястра яго, ўдава Натальля. Гаспадарку яе веў пляменьнік Петр К. сын Васіля К, які сплаціў часьць пасагу ўдаве Мікалая. У 1924 г. (у восені) Натальля зрабіла ў Міравога Судзьдзі з Пятром (пляменнікам) зьдзелку, па якай адступіла яму 6 дз. застаўшыхся пасьля Мікалая з абавязкам утрымліваньне яе да сьмерці. Цяперака сын Арчаня выступіў з жаданьнем падзелу маемасьці Мікалая і дамагаецца выдзелу Натальлі толькі 1/12 часьці маемасьці пасьля С. К Што і як рабіць Натальле і Пятру?

Адказ: Шукаць правоў пасьледзтва пасьля С К як памёршага болей 10-гадоў таму— ужо позна: зайшла даўнасьць. Дзеля гэтага і дамаганьні разьдзэлу застаўшайся пасьля яго маемасьці — ня можна. Можа быць спрэчка толькі аб насьледзтве пасьля Мікалая. На яго маемасьць маюць права ўсе браты (ці іх насьледнікі) і сястра, калі ад дня сьмерці Мікалая ў працягу 10 гадоў заявяць свае правы. Дзеля гэтага, калі яшчэ не прайшло 10 гадоў, — Уладзімір — можа атрымаць такую-ж часьць як і Пётр.

На ўсю маемасьць Мікалая Натальля правоў ня мае і яе зьдзелка з Пятром ня важна.

Паштовая скрынка.

К. Арцішэўскаму. Газэту Вам пасылаем. Папрабуйце выпісаць „Nowy Kurjer Polski“ — Warszawa, ul. Boduena, 2; каштуе 4 зл. на месяц. Консулярную конвэнцыю можна дастаць у Баршаве — Wydawnictwo Hoesica ul. Senatorska.

Т. Белановічу. Юрыдычныя парады даюцца намі толькі тым падпісчыкам. якія а к у р а т н а прысылаюць падпіску. Адказ на Вашае запытаньне будзе Вам даны толькі па атрыманьні ад вас падпіскі.

К. Рубановічу і Шацёру. Газэту вам пасылаем.

Усьціновічу, Самахвалу, Нячыпаровічу. Пробныя нумары пасылаем. Калі хочаце атрымліваць і далей, дык прышліце падпіску.

Адказны Рэдактар Т. Вернікоўскі. Друк Я. Баеўскага, Савіч 8, Выдавец Ч. Бел. ада.